STAATSCOURANT
Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.
Nr. 34361
5 oktober 2026

Ontwerp-wijziging van het Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L 20);

Gelet op de artikelen 3, tweede lid, en 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op het Uitvoeringsbesluit (EU) 2025/244 van de Commissie van 7 februari 2025 tot vaststelling van een achttiende bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEU 2025, L 244);

Gelet op artikelen 2.44, eerste lid, en 16.25a, eerste lid, van de Omgevingswet;

Besluit:

Artikel I

Het besluit van Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw, Natuur en Innovatie van 27 december 2010, nr. PDN 2010-104, houdende de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein en het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (Stcrt. 2011, 4458), zoals laatstelijk gewijzigd bij besluit van 4 december 2025 (Stcrt. 2025, 43204), wordt gewijzigd zoals weergegeven in de bijlage "Bijlage behorende bij artikel I van de wijziging van het Aanwijzingsbesluit Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein".

Artikel II

Dit besluit treedt in werking de dag na publicatie in de Staatscourant.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
Jaimi van Essen
Plaats: 's-Gravenhage
Datum: 30 augustus 2026

Dit ontwerpbesluit wordt voorbereid met toepassing van Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, overeenkomstig artikel 16.25a van de Omgevingswet. Het ontwerp wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd. De exacte periode en locatie worden vermeld in de kennisgeving die wordt gepubliceerd in de Staatscourant en in de advertentie die wordt gepubliceerd in gedrukte media en op internet. Het ontwerpbesluit kan digitaal worden ingezien via de website www.omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/.

Eenieder kan binnen zes weken tijdens de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit een zienswijze naar voren brengen bij het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur zowel digitaal als schriftelijk, zoals aangegeven in de kennisgeving.

Degenen die een zienswijze binnen de gestelde termijn naar voren hebben gebracht, kunnen gedurende zes weken ná de bekendmaking beroep instellen tegen het definitieve besluit. Degenen die geen zienswijzen naar voren hebben gebracht, kunnen ten aanzien van alle punten van het besluit beroep instellen als ze belanghebbende zijn; als ze geen belanghebbende zijn, kunnen ze alleen beroep instellen ten aanzien van punten die inhoudelijk verschillen van het ontwerpbesluit

Meer informatie over Natura 2000 en gerelateerde onderwerpen vindt u op de website https://www.rijksoverheid.nl/natura2000. Voor vragen over Natura 2000 kunt u op werkdagen van 8.30 uur tot 16.30 uur contact opnemen met het klantcontactcentrum van RVO, telefoon 088 - 042 42 42 (lokaal tarief).

Dit document bevat verschilmarkering t.o.v. eerdere regelingtekst.

Tekst en afbeeldingen die worden toegevoegd zijn onderstreept en groen gemarkeerd, of van een groen kader voorzien.

Tekst en afbeeldingen die worden verwijderd zijn doorgestreept en rood gemarkeerd, of van een rood kader voorzien.

Dit document is een ontwerpbesluit.

Bijlage behorende bij artikel I van de wijziging van het Aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein

A

Voor artikel 1 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1 Aanwijzing Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein – Habitatrichtlijngebied

1. Als speciale beschermingszone als bedoeld in artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen, overeenkomstig de in de bijlage Gebiedsbegrenzing bij dit besluit aangegeven geometrische begrenzing, het Habitatrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

2. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG:

H6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
H6510	Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)

3. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG:

H4056	Platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*)
H5315	Rivierdonderpad (*Cottus perifretum*)
H5339	Bittervoorn (*Rhodeus amarus*)
H6963	Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*)

B

Artikel 1 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel ~~1~~2 Aanwijzing Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein - Vogelrichtlijngebied

1. Als speciale beschermingszone als bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L 20)[1] wordt aangewezen, overeenkomstig de in de bijlage Gebiedsbegrenzingen bij dit besluit aangegeven geometrische begrenzing het ~~gebied~~ Vogelrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

2. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende vogelsoort, welke wordt beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A037	Kleine zwaan (*Cygnus bewickii* (*Cygnus columbianus bewickii*))

[1] ~~Waarmee de oorspronkelijke~~Dit betreft een geconsolideerde versie van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979, inclusief wijzigingen die sindsdien op de richtlijn van toepassing zijn. Met uitzondering van de bijlagen en verwijzingen is ~~gecodificeerd~~de tekst van de richtlijn inhoudelijk niet gewijzigd.

3. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A050	Smient (*Anas penelope*)
A051	Krakeend (*Anas strepera*)
A056	Slobeend (*Anas clypeata*)
A156	Grutto (*Limosa limosa*)

C

Artikel 2 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel ~~2~~3 Aanwijzing Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein

1. Deze aanwijzing gaat vergezeld van een nota van toelichting met bijlagen, die integraal deel uitmaakt van deze aanwijzing.

2. De in ~~artikel~~artikelen 1 en 2 genoemde speciale beschermingszone ~~vormt~~vormen samen het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

D

Het opschrift van artikel 3 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel ~~3~~4 Exclaveringsformule

E

Na artikel 3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 5 Instandhoudingsdoelstellingen Habitatrichtlijn: habitattypen en soorten

1. De instandhoudingsdoelstellingen van de natuurlijke habitattypen, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.3 van de nota van toelichting.

2. De instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.4 van de nota van toelichting.

F

Artikel 4 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel ~~4~~6 Instandhoudingsdoelstellingen Vogelrichtlijn: broedvogels en niet-broedvogels

1. De instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogels van de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf ~~5.3~~5.5 van de nota van toelichting.

2. De instandhoudingsdoelstellingen voor niet-broedvogels van de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf ~~5.4~~5.6 van de nota van toelichting.

G

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

1. INLEIDING

Het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (hierna Habitatrichtlijn) en is aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009[2] inzake het behoud van de vogelstand (hierna Vogelrichtlijn). ~~Deze~~Tezamen vormen deze speciale ~~beschermingszone vormt~~beschermingszones het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein. Het besluit bevat de begrenzing en de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

Artikel 1 van het besluit regelt de aanwijzing van het gebied onder de Habitatrichtlijn en refereert voor de begrenzing van dit gebied naar de bijlage Gebiedsbegrenzingen. Daarnaast worden de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen.

Artikel ~~1~~2 van het besluit regelt de aanwijzing van het gebied onder de Vogelrichtlijn en refereert voor de begrenzing van dit gebied naar de bijlage Gebiedsbegrenzingen. Daarnaast worden de vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen.

Artikel ~~2~~3 van het besluit introduceert de nota van toelichting en benadrukt dat het besluit niet te lezen is zonder de nota van toelichting. Daarnaast wordt in dit deel van het besluit het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein gevormd uit het Habitatrichtlijngebied en het Vogelrichtlijngebied.

Artikel ~~3~~4 van het besluit regelt de uitgezonderde delen van ~~het~~de in artikel 1 en artikel 2 aangewezen ~~gebied~~gebieden.

Artikel ~~4~~5 en artikel 6 van het besluit ~~bepaalt~~bepalen dat er voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen verwezenlijkt dienen te worden. De doelstelling van artikel ~~4~~5 heeft betrekking op de in artikel 1 opgesomde soorten en habitattypen. De soorten en habitattypen waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanmelding van de habitatrichtlijngebieden in 2003. De doelstelling van artikel 6 heeft betrekking op de in artikel 2 opgesomde vogelsoorten. De vogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting ~~wordt~~worden de ~~aanwijzing onder~~aanwijzingen op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld of die zijn doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende begrenzing toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van ~~vogelsoorten~~habitattypen en (vogel)soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent.

In hoofdstuk 5 worden de algemene instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd en worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen, genoemd in artikel ~~4~~5 en artikel 6, nader toegelicht. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen “behoud”, “uitbreiding” en “verbetering” gebruikt.

Bij de nota van toelichting is een bijlage A gevoegd met illustraties van grenswijzigingen indien van toepassing; die illustraties laten zien welke terreindelen na de eerste aanwijzing zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. Anders dan de andere bijlage bij de toelichting maakt bijlage A geen integraal

[2] Dit betreft een geconsolideerde versie van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979, inclusief wijzigingen die sindsdien op de Richtlijn van toepassing zijn. Met uitzondering van de bijlagen en verwijzingen is de tekst van de Richtlijn inhoudelijk niet gewijzigd.

onderdeel uit van dit besluit, aangezien er sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet enkel nog rechten worden verleend aan de geometrische begrenzing.

Bijlage B omvat een nadere onderbouwing van de eventuele wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen ~~en~~, van de selectie als Vogel- en Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en indien van toepassing wijzigingen in ~~de~~ instandhoudingsdoelstellingen.

Er is een appendix toegevoegd aan dit besluit waarin een toelichting wordt gegeven op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein gebruikt zijn. Deze paragrafen komen uit de nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit

H

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

2. AANWIJZING HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

~~Artikel 1 van dit besluit voorziet in de aanwijzing van het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied"). Het gebied is op 24 maart 2000 (N/2000/312) aangewezen. Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL9802064. Het bestaande Vogelrichtlijnbesluit N/2000/312 is door middel van dit besluit gewijzigd.~~

~~Tevens is~~Artikel 1 van dit besluit voorziet in de aanwijzing van het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein ~~in mei 2003 aangemeld~~ als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Polder Stein" en onder nummer NL2003039 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Deze aanmelding ~~werd~~is in 2011 ten onrechte bij de Europese Commissie ingetrokken~~, omdat uit onderzoek zou blijken~~ met als gevolg dat het ~~habitattype waarvoor het~~ gebied ~~op de Communautaire Lijst was geplaatst, al voorafgaand aan de selectie verdwenen zou zijn. Later bleek echter dat dat onjuist was en daarom is het gebied~~ in mei 2019 opnieuw is aangemeld, waarna het gebied op ~~de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biografische regio geplaats~~21 januari 2021 door de Europese Commissie onder de naam "Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein" en onder nummer NL2003039 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (zie bijlage B.1 voor een nadere toelichting).

Artikel 2 van dit besluit voorziet in de aanwijzing van het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied"). Het gebied is op 24 maart 2000 aangewezen. Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL9802064.

Dit Vogelrichtlijngebied wordt sinds het Natura 2000-aanwijzingsbesluit van 30 december 2010 aangeduid als Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (landelijk gebiedsnummer 104). Sinds het Natura 2000-wijzigingsbesluit van 2026 zijn de speciale beschermingszones samengevoegd tot één Natura 2000-gebied: Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (landelijk gebiedsnummer 104).

Met betrekking tot het Vogelrichtlijngebied kan er ~~in dit besluit~~met het Natura 2000-aanwijzingsbesluit naast mogelijke grenswijzigingen ook een mogelijke wijziging ~~plaatsvinden~~hebben plaatsgevonden bij de vogelsoorten, waarvoor dit gebied destijds is aangewezen. Deze eventuele wijzigingen worden toegelicht in bijlage B.~~ In dit besluit worden alle vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied wordt geacht te zijn aangewezen.~~

~~Dit Vogelrichtlijngebied wordt sinds het Natura 2000-aanwijzingsbesluit van 30 december 2010 aangeduid als Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (landelijk gebiedsnummer 104).~~

Na het Natura 2000-aanwijzingsbesluit heeft er een wijziging plaatsgevonden met het wijzigingsbesluit van 4 december 2025 (Stcrt 2025, 43204). Deze wijziging wordt eveneens toegelicht in bijlage B.

Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en leefgebieden van Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (artikel ~~4~~5 en 6 en hoofdstuk 5) en de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in ~~het~~de Natura 2000 ~~doelendocument (2006)~~doelendocumenten[3]. ~~Dit document geeft~~Deze documenten geven het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)[4]. Voor de beschrijving van de grutto als broedvogel is tegelijkertijd met de publicatie van het wijzigingsbesluit van 2025 een profiel gepubliceerd.

Het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein ligt in de provincie Zuid-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk.

I

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein ligt in een nat veenweidegebied in het Groene Hart van Zuid-Holland. In het gebied ligt een ongeveer tien meter dik pakket veen en klei op een zandige ondergrond. Het gebied bestaat uit de plas Broekvelden-Vettenbroek en van noord naar zuid de polders Polder Sluipwijk, Polder Oukoop-Noord, Polder Oukoop en Negen Viertel, Polder Lang Roggebroek en Polder Stein-Noord.

De vegetatie in het noordelijk deel van Polder Stein en een deel van polder Roggebroek bestaat uit voedselrijke graslanden, maar er komen ook bloemrijke graslanden voor met plaatselijk nog kievitsbloemen. Op klei-op-veengronden in de nabijheid van rivieren kwam de kievitsbloem hier vroeger veel voor. ~~Mogelijk is kievitsbloem in de Gouden Eeuw in het gebied geïntroduceerd, door de aanwezigheid van bolletjes in het stadsafval dat destijds als bemesting werd gebruikt.~~

Polder Oukoop en Negen Viertel en Polder Sluipwijk bestaan uit langgerekte percelen grasland met sloten en enkele petgaten. Broekvelden en Vettenbroek is een diepe plas aan de noordzijde van de Reeuwijkse Plassen. De meeste veenplassen in de omgeving van Gouda werden drooggemaakt vanwege de veiligheid en het economische belang, zo ook Broekvelden en Vettenbroek bij Reeuwijk. In tegenstelling tot het gebied ten westen van Gouda kwam hier geen oude blauwe zeeklei aan de oppervlakte maar veen. Kwel kon hier opborrelen en voor permanente wateroverlast zorgen, met hoge polderlasten als gevolg. In 1970 werd, na een ontzanding, de polder Broekvelden/Vettenbroek weer onder water gezet.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein behoort tot het Natura 2000-landschap "Meren en Moerassen".

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (zie paragraaf 4.4). Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen[5]. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is

[3] Voor de Habitatrichtlijndoelen: Ministerie van LVVN (2026): Natura 2000 doelendocument. Vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten. Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Den Haag. En voor de Vogelrichtlijn doelen: Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

[4] Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

[5] De begrenzingsmethodiek is verder uitgewerkt in het Gebiedendocument (2004).

geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.[6]

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen van de betrokken vogelsoorten, voor zover het gaat om de soorten die in het besluit van 2010 waren aangewezen (en dus niet om de grutto waarvoor het gebied in 2025 is aangewezen).

Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van open water en graslanden die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van een soort van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan van bedoelde vogelsoorten[7].

3.3 Geometrische begrenzing en oppervlakte

De geometrische begrenzing van het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is weergegeven in de bij dit besluit behorende bijlage Gebiedsbegrenzingen. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzing van Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied. Op hoofdlijnen omvat het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein de plas Broekvelden ~~en Vettenbroek~~-Vettenbroek , de Polder Sluipwijk, Polder Oukoop en Negen Viertel, Lang Roggebroek en het noordelijk deel van Polder Stein.

Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van ongeveer 690 ha. Dit is in zijn geheel aangewezen als ~~Vogelrichtlijngebied~~Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met tekstueel uitgesloten delen die niet in de geometrische begrenzing~~, tekstueel uitgesloten delen~~ zijn weergegeven (zie artikel ~~3~~4 en hierna).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in deze paragraaf wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied) zoals die omschreven zijn in artikel ~~3~~4. Daar waar de geometrische begrenzing en de exclaveringsformule niet overeenstemmen, is de exclaveringsformule doorslaggevend.

Voor de toepassing van begrenzing en de exclaveringsformule van artikel ~~3 gelden er peildata:~~4 geldt de peildatum 24 maart 2000.

- ~~24 maart 2000 voor de gebiedsdelen die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied.~~

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied ~~(zoals aangemeld)~~ is op enkele technische punten verbeterd (2010):

- Bestaande bebouwing (inclusief erven en tuinen; reeds tekstueel geëxclaveerd) waar geen Natura 2000-waarden voorkomen, is waar mogelijk op grond van kadastrale of topografische lijnen ook buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Overlap van 5 meter of minder met kadastrale percelen die grotendeels buiten het gebied zijn gelegen, is gelet op de kadastrale inschrijving[8], waar mogelijk beperkt. Dit betekent dat aldaar de kadastrale lijn is aangehouden. Deze werkwijze is alleen gevolgd op plekken waar geen Natura 2000-waarden aanwezig zijn.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea toegelicht.

---

[6] Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 16 en 25.

[7] De wijze van begrenzing van Vogelrichtlijngebieden is toegelicht in de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

[8] Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) is dit besluit, wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking ingeschreven.

De in het ontwerp van het Natura 2000-aanwijzingsbesluit (2008) voorgenomen onttrekking (1,9 ha) ten noorden van de weg Twaalfmorgen is ongedaan gemaakt, waardoor de grens hier conform de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) verloopt. Vanwege het, gelijktijdig met het nemen van het Natura 2000-aanwijzingsbesluit (2010), intrekken van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied verviel de aanleiding van deze wijziging, namelijk het gelijktrekken met de grens van het Habitatrichtlijngebied.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is als volgt aangepast (2026).

- De plas Broekvelden-Vettenbroek is toegevoegd aan het aangemelde Habitatrichtlijngebied wegens de daar aanwezige populatie rivierdonderpadden.

J

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.1 Inleiding

In artikel 1 en artikel 2 is een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis als Habitat- en Vogelrichtlijngebied ontleent. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrichtlijngebied wordt in de paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en Habitatrichtlijn-soorten waarvoor het gebied is aangewezen[9]. Paragraaf ~~4.2.1~~4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde Natura 2000-waarden is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie artikel ~~4~~5, artikel 6 en hoofdstuk 5).

Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrichtlijngebied van toepassing zijn en wordt onderbouwd waarom het gebied als Habitatrichtlijngebied is geselecteerd. Van elk habitattype en van elke soort waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.3 in tekst en/of tabelvorm de betekenis (relatieve bijdrage) van het gebied afgezet tegen de betekenis van de andere Habitatrichtlijngebieden die aan de selectiecriteria voldoen. Ten slotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing.

K

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt voor sectie 4.2.1 twee secties ingevoegd, luidende:

4.2.1 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I[10])

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrichtlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2019) en/of het ontwerpbesluit worden verklaard in bijlage B.1 van deze nota van toelichting.

H6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones Verkorte naam: Ruigten en zomen
Betreft het subtype:	
H6430A	Ruigten en zomen *(moerasspirea)*

[9] Prioritaire habitattypen en habitatrichtlijn-soorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en indien van toepassing in dit besluit aangeduid met een sterretje (*).

[10] Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PB EG L 80, 21.3.2007, p. 15); prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid.

H6510	Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*) Verkorte naam: Glanshaver- en vossenstaarthooilanden
Betreft het subtype:	
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (*grote vossenstaart*)

4.2.2 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II[11])

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2019) en/of het ontwerpbesluit worden verklaard in bijlage B.1 van deze nota van toelichting.

H4056	Platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*)
H5315	Rivierdonderpad (*Cottus perifretum*)
H5339	Bittervoorn (*Rhodeus amarus*)
H6963	Kleine modderkruiper (*Cobitis teania*)

L

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt het volgende opschrift op de aangegeven wijze gewijzigd:

~~4.2.1~~4.2.3 Vogelrichtlijn: vogelsoorten (bijlage I en artikel 4.2)

M

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt na sectie 4.2 een sectie ingevoegd, luidende:

4.3 Habitatrichtlijn: waarden waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van “drie belangrijkste gebieden” per subtype.

Voor prioritaire habitattypen[12] geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden” en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van “vijf belangrijkste gebieden” per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd[13].

De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitattype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd

[11] Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, PbEG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PbEG L 80, 21.3.2007, p. 15).

[12] Prioritaire habitattypen en habitatsoorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn aangeduid met een sterretje *.

[13] Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn:slijkgrasvelden (H1320), ruigten en zomen, moerasspirea (H6430A) en ruigten en zomen, droge bosranden (H6430C).

met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding[14]. In de onderstaande tabel is het habitattype vermeld dat bij de aanmelding heeft geleid tot selectie van het gebied en/of het habitattype waarvoor het gebied op grond van de huidige gegevens en omstandigheden aan de selectiecriteria zou voldoen (zie ook bijlage B.3).

Habitattype	X[a]	Y[b]	Landelijke oppervlakte[c]	Oppervlakte in Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein[d]	% in Yde gebied[e]	Selectie bij aanmelding
H6510B	3	3	190	-	-	Ja

(a) Aantal gebieden dat maximaal voor dit habitattype kan worden geselecteerd volgens het criterium: "behorend tot de X belangrijkste gebieden" voor het betreffende habitattype.
(b) Aantal gebieden dat op grond van de huidige gegevens en omstandigheden zou voldoen aan het onder (a) genoemde selectiecriterium (Y < X indien er minder dan X gebieden zijn waarin het habitattype is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang).
(c) Geschatte landelijke oppervlakte van het (subtype van het) habitattype in hectaren.
(d) Oppervlakte in het onderhavige gebied, uitgedrukt als percentage van de landelijke oppervlakte. (Niet ingevuld indien gebied niet één van de X belangrijkste gebieden is.)
(e) Oppervlakte van het habitattype in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied. (Niet ingevuld indien niet van belang voor de bepaling van de relatieve betekenis van het gebied, wanneer representativiteit in plaats van oppervlakte doorslaggevend was).

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor prioritaire soorten[15] geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden". Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd[16]. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding[17].

Er zijn geen habitatsoorten waarvoor Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein aan de selectiecriteria voldoet.

N

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt na sectie 4.3 een sectie ingevoegd, luidende:

4.4 . Verspreiding habitattypen en soorten in het Habitatrichtlijngebied

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is in het bijzonder bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen en leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (zie verder hoofdstuk 3). De verspreiding van de betreffende habitattypen en soorten binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

Ruigten en zomen (*moerasspiraea*) (H6430A) komt onder andere voor op de Steinse kade, met wilde kievitsbloem als bijzondere soort. Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (*grote vossenstaart*) (H6510B), dat vroeger in aanzienlijke oppervlakte als kievitsbloemhooiland voorkwam, komt nog slechts op één perceel voor in de polder Lang Roggebroek. De aanwezigheid hiervan is ondanks zijn zeer beperkte omvang van belang voor het behoud van de landelijke spreiding van dit habitattype.

[14] De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).
[15] Prioritaire habitattypen en habitatsoorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn aangeduid met een sterretje *.
[16] Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: bittervoorn (H5339), Kleine modderkruiper (H6963), Platte schijfhoren (H4056) en Rivierdonderpad (H5315).
[17] De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003)

Bittervoorn (H5339) en kleine modderkruiper (H6963) en platte schijfhoren (H4056) komen - met uitzondering van de plas Broekvelden-Vettenbroek - verspreid in het hele gebied voor in poldersloten en oeverzones.

Rivierdonderpad (H5315) komt voor in de plas Broekvelden-Vettenbroek.

O

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing in ieder geval doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitattype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Voor zover van toepassing is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Bij broedvogelsoorten met een regionale doelstelling is in de toelichting aangegeven wat in een bepaalde periode de minimale en maximale bijdrage van het betreffende gebied aan het regionale doelniveau is geweest.

Niet alle instandhoudingsdoelstellingen zijn in dit aanwijzingsbesluit gekwantificeerd (daarvoor moet een habitatkaart of beheerplan worden geraadpleegd). In die gevallen is het voor het bepalen van wat in de instandhoudingsdoelstellingen onder "behoud' dan wel "uitbreiding" of "verbetering" moet worden verstaan belangrijk te weten wat de referentiesituatie (of "nulsituatie") is waarmee deze termen moeten worden vergeleken. Dat is eveneens van belang voor het handhaven van het verslechteringsverbod. De situatie ten tijde van het publiceren van een Natura 2000-aanwijzingsbesluit is bepalend voor wat onder "behoud" moet worden verstaan en vanaf welk niveau "uitbreiding" en "verbetering" nagestreefd moet worden. De instandhoudingsdoelstellingen die niet geconcretiseerd zijn moeten dus zó begrepen worden, dat het behoudsniveau van de soorten betrekking heeft op omvang en kwaliteit leefgebied en omvang populatie, zoals aanwezig op de datum van aanwijzen als Natura 2000-gebied. Dit is tevens het niveau van waaraf "uitbreiding" en "verbetering" nagestreefd moet worden. Voor specifiek de grutto geldt 2025 als referentiedatum voor de instandhoudingsdoelstellingen, aangezien in dat jaar voor de soort ~~een~~ nieuwe instandhoudingsdoelstellingen zijn opgenomen. Voor de instandhoudingsdoelstellingen voor habitats en uit habitatrichtlijnsoorten is dat 2026.

Voor een habitattype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitattype altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van oppervlakte en van "behoud" of "verbetering" van kwaliteit wordt gegeven.

Voor soorten is het leefgebied medebepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit van het leefgebied[18]. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort, waarvan het

[18] Bij niet-broedvogels wordt daarbij (voor zover bekend) onderscheid gemaakt tussen het leefgebied voor een foeragerende populatie en voor een slapende populatie, omdat de aantallen van die populaties verschillend zijn en omdat het leefgebied voor foerageren en slapen verschillend kan zijn.

populatiedoel niet is geconcretiseerd met een getal, is altijd in de vorm van “behoud” of “uitbreiding” van de omvang van het leefgebied en van “behoud” of “verbetering” van de kwaliteit van het leefgebied voor “behoud” of “uitbreiding” van de populatie. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een vogelrichtlijnsoort waarbij het populatiedoel is geconcretiseerd met een getal is het doel in de vorm van “behoud” of “uitbreiding” van de omvang van het leefgebied en van “behoud” of “verbetering” van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een geconcretiseerde populatieomvang[19]. In deze formulering wordt er met de woorden “voor” of “met een draagkracht voor” een koppeling aangebracht tussen de doelcomponent leefgebied en de doelcomponent populatie. Dat heeft zijn oorzaak in het feit dat maatregelen in de regel aangrijpen op het leefgebied van de soort en niet op de soort zelf (het directe effect op het leefgebied werkt via het leefgebied indirect door op de soort). Dat laat echter onverlet dat ook de populatieomvang tot de instandhoudingsdoelstelling behoort en niet slechts van ondergeschikt of indicatief belang is[20].

In bijlage B.34 van deze nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per Natura 2000-waarde.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen[21] kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten (“richting geven”) en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

P

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt na sectie 5.2 een sectie ingevoegd, luidende:

5.3 . Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H6430	**Ruigten en zomen**
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).
Toelichting	Het habitattype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) komt met matige kwaliteit voor langs verschillende poldersloten. Op de Steinse Kade betreft het de goede kwaliteit, met als bijzonderheid een populatie wilde kievitsbloemen. Vanwege de landelijke behoudsdoelstelling is in dit gebied behoud van oppervlakte zoals aanwezig in 2026 voldoende. Ondanks de landelijke verbeteringsdoelstelling (2026), is in dit gebied behoud van kwaliteit zoals aanwezig in 2026 voldoende. Een deel van de oppervlakte heeft al een goede kwaliteit en het is onduidelijk of de kwaliteit van de overige oppervlakte verbeterd kan worden.
H6510	**Glanshaver- en vossenstaarthooilanden**

[19] Voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen en actuele aantallen voor vogels is de volgende afrondingssystematiek gebruikt: 1-20 = niet afronden, 21-100 = afronden op vijftallen, 100-1.000 = afronden op tientallen, >1.000 = afronden op honderdtallen.

[20] Uit jurisprudentie blijkt dat hierover misverstanden zijn gerezen. Aanleiding hiervoor was kennelijk de toelichting op pagina 63 van het Natura 2000 doelendocument (Ministerie van LNV, 2006), over de betekenis van de aantallen die voor vogels worden genoemd. Die toelichting wekte kennelijk (ten onrechte) de indruk dat de populatieomvang niet tot de instandhoudingsdoelstelling behoort.

[21] Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze nota van toelichting.

Doel	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart* (subtype B).
Toelichting	Het habitattype glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart* (subtype B) komt voor op één plek in Polder Lang Roggebroek, in de vorm van de Kievitsbloemassociatie. Deze vorm kwam eertijds veel voor rond Gouda, maar dit is nu de laatst overgebleven locatie. Herstel is urgent, omdat de Kievitsbloemassociatie in de afgelopen decennia sterk is afgenomen en vrijwel is verdwenen. Of er sprake is van verslechtering sinds de referentiedatum (plaatsing op de Communautaire Lijst 2004) is niet met zekerheid te zeggen, maar wel aannemelijk. Er zijn namelijk vegetatieopnamen gemaakt rond 2004 waaruit blijkt dat de associatie ook nog op twee plekken aanwezig was in Polder Kort Roggebroek, maar zonder vermelding van de totale oppervlakte. Daardoor is niet na te gaan of daar ook aan het minimumoppervlak werd voldaan. In ieder geval is voor het behoud (en ook voor het uitbreiden en verbeteren) een snelle verbetering nodig van de omstandigheden van de locatie in Polder Lang Roggebroek, zoals een verbetering van de waterhuishouding. Ondanks de landelijke verbeteringsdoelstelling (2026), is in dit gebied behoud van kwaliteit zoals aanwezig in 2026 voldoende. Een deel van de oppervlakte heeft al een goede kwaliteit en het is onduidelijk of de kwaliteit van de overige oppervlakte verbeterd kan worden.

Q

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

~~**5.3 Vogelrichtlijn: broedvogels**~~

~~**A156**~~	~~**Grutto**~~
~~Doel~~	~~Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste 110 broedparen.~~
~~Toelichting~~	~~De grutto broedt al geruime tijd in dit gebied. Het aantal grutto's in het gebied vertoont een negatieve trend. In de meest recente telling uit 2023 zijn er 70 broedparen vastgesteld. Alleen in Polder Sluipwijk en Polder Stein-Noord zitten nog redelijke dichtheden. Vanwege de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding van de populatie en de negatieve lokale trend is uitbreiding van de populatie (t.o.v. 2025) noodzakelijk. Gezien het landelijke doel voor de populatie, is het belangrijk dat de potentie voor ten minste 110 broedparen wordt benut, door het leefgebied te verbeteren en uit te breiden. Daarvoor is het belangrijk dat de draagkracht van het gebied voortdurend toeneemt, zodanig dat er in 2050 110 paren kunnen broeden. Rekening houdend met het aanwezige oppervlakte (riet)moeras, waardoor de uitbreidingsmogelijkheden vrij beperkt zijn, is deze populatieomvang in 2050 haalbaar. Deze populatieomvang is kleiner dan de omvang die in het verleden is voorgekomen. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.~~

[Vervallen]

R

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt na sectie 5.3 twee secties ingevoegd, luidende:

5.4 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II)

H4056	**Platte schijfhoren**
Doel	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
Toelichting	De platte schijfhoren komt verspreid voor in poldersloten met onderwatervegetatie. De waterkwaliteit is recent afgenomen en – mede door de komst van invasieve rivierkreeften – is een sterke afname van waterplanten geconstateerd, waaronder het vrijwel verdwijnen van de eertijds veel voorkomende begroeiingen met krabbenscheer. Dat heeft hoogstwaarschijnlijk geleid tot afname van de populatie. Het is noodzakelijk dat het leefgebied en de populatie zo snel mogelijk worden hersteld tot het niveau zoals aanwezig in 2004 (plaatsing op de Communautaire Lijst).

	Ondanks de landelijke uitbreidings- en verbeterdoelstelling (2026), is in dit gebied een verdere uitbreiding en verbetering ten opzichte van wat aanwezig was in 2004 niet noodzakelijk. Vooralsnog is hier geen potentie voor.

H5315	**Rivierdonderpad**
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Toelichting	De rivierdonderpad komt voor in de plas Broekvelden-Vettenbroek. Landelijk staat de soort zwaar onder druk door concurrentie met invasieve grondelsoorten. De populatie in dit gebied vormt hierop een uitzondering doordat de plas geïsoleerd is van de omliggende wateren zijn hier geen invasieve grondels aanwezig en komt de rivierdonderpad in hoge dichtheden voor in een leefgebied van goede kwaliteit. Ondanks de landelijke uitbreidings- en verbeterdoelstelling (2026), is in dit gebied behoud zoals aanwezig in 2026 voldoende, omdat er elders in het gebied geen potenties zijn voor uitbreiding en verbetering van het leefgebied en uitbreiding van de populatie.

H5339	**Bittervoorn**
Doel	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
Toelichting	De bittervoorn komt verspreid voor in poldersloten met onderwatervegetatie. Vooral in Polder Stein-Noord is de soort met een hoge dichtheid gevonden. De waterkwaliteit is recent afgenomen en – mede door de komst van invasieve rivierkreeften – is een sterke afname van waterplanten geconstateerd, wat hoogstwaarschijnlijk heeft geleid tot afname van de populatie. Het is noodzakelijk dat het leefgebied en de populatie zo snel mogelijk worden hersteld tot het niveau zoals aanwezig in 2004 (plaatsing op de Communautaire Lijst). Vanwege de landelijke behoudsdoelstelling (2026) is in dit gebied een verdere uitbreiding en verbetering niet noodzakelijk.

H6963	**Kleine modderkruiper**
Doel	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
Toelichting	De kleine modderkruiper komt verspreid voor in poldersloten met onderwatervegetatie. De waterkwaliteit is recent afgenomen en – mede door de komst van invasieve rivierkreeften – is een sterke afname van waterplanten geconstateerd, wat hoogstwaarschijnlijk heeft geleid tot afname van de populatie. Het is noodzakelijk dat het leefgebied en de populatie zo snel mogelijk worden hersteld tot het niveau zoals aanwezig in 2004 (plaatsing op de Communautaire Lijst). Vanwege de landelijke behoudsdoelstelling (2026) is in dit gebied een verdere uitbreiding en verbetering niet noodzakelijk.

5.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

A156	**Grutto**
Doel	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste 110 broedparen.
Toelichting	De grutto broedt al geruime tijd in dit gebied. Het aantal grutto's in het gebied vertoont een negatieve trend. In de meest recente telling uit 2023 zijn er 70 broedparen vastgesteld. Alleen in Polder Sluipwijk en Polder Stein-Noord zitten nog redelijke dichtheden. Vanwege de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding van de populatie en de negatieve lokale trend is uitbreiding van de populatie (t.o.v. 2025) noodzakelijk. Gezien het landelijke doel voor de populatie, is het belangrijk dat de potentie voor ten minste 110 broedparen wordt benut, door het leefgebied te verbeteren en uit te breiden. Daarvoor is het belangrijk dat de draagkracht van het gebied voortdurend toeneemt, zodanig dat er in 2050 110 paren kunnen broeden. Rekening houdend met het aanwezige oppervlakte (riet)moeras, waardoor de uitbreidingsmogelijkheden vrij beperkt zijn, is deze populatieomvang in 2050 haalbaar. Deze populatieomvang is kleiner dan de omvang die in het verleden is voorgekomen. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

S

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

~~5.~~45.6 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A037	**Kleine zwaan**
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen kleine zwanen waren in de tweede helft van de jaren negentig van internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats (zowel Broekvelden/Vettenbroek als Polder Stein). De aantallen kleine zwanen zijn na 2000 iets afgenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding, omdat het landelijke aantalsverloop vooral door omstandigheden in de broedgebieden wordt gestuurd.

A050	**Smient**
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 7.500 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen smienten zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als slaapplaats en als foerageergebied. De aantallen smienten zijn in de loop van de jaren negentig toegenomen, zij het met de nodige fluctuaties. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A051	**Krakeend**
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de krakeend met name een functie als foerageergebied. De soort pleistert op de plas Broekvelden~~/~~-Vettenbroek, met aantallen die fluctueren met een licht positieve trend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding en de toenemende internationale populatieomvang.

A056	**Slobeend**
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de slobeend met name een functie als foerageergebied. De soort pleistert op de plas Broekvelden~~/~~-Vettenbroek, fluctueren met een negatieve trend. Handhaving van de voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A156	**Grutto**
Doel	Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een foeragerende populatie van gemiddeld 25 vogels (seizoensgemiddelde) en behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een slapende populatie van gemiddeld 230 vogels (seizoensmaximum).
Toelichting	Het gemiddelde seizoensgemiddelde foeragerende grutto's in de periode 2017/2018-2022/2023 bedroeg 9 vogels. Voorafgaand aan deze periode was er een negatieve trend. Het gemiddelde seizoensmaximum van de in het gebied slapende grutto's in de periode 2016/2017-2017-2018 bedroeg 230 vogels. De rust- en slaapplaatsen bevinden zich op natte locaties (plas-dras) in het oosten van Polder Stein-Noord. In de periode 1999/2000-2003/2004 bedroeg het aantal foeragerende grutto's gemiddeld 25 vogels, aantallen slapende grutto's werden destijds niet geteld. Omdat een eventuele afname niet aantoonbaar is, is behoud van de huidige slaapplaatsaantallen voldoende. Herstel tot een populatie van ten minste 25 foeragerende vogels is noodzakelijk vanwege het verslechteringsverbod, omdat afname in dit geval wel aantoonbaar is[22]. De verbe-

[22] In het Natura 2000-aanwijzingsbesluit (2010) is de grutto ten onrechte niet aangewezen als niet-broedvogel: de aantallen foeragerende grutto's voldeden ook toen al aan de 0,1%-drempel van de biogeografische populatie. Met het wijzigingsbesluit van 2025 is dit hersteld. Inmiddels blijkt dat ook de aantallen slapende grutto's voldoen aan deze drempel.

	tering van het leefgebied is alleen noodzakelijk voor zover er verslechtering heeft plaatsgevonden van het leefgebied sinds de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied. De recente beoordeling van de staat van instandhouding is ongunstig voor de aspecten kwaliteit leefgebied en omvang populatie. Een verdere verbetering van de kwaliteit van het leefgebied respectievelijk een verdere uitbreiding van de populatie is niet noodzakelijk, omdat de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding vooral betrekking heeft op gebieden buiten het Natura 2000-netwerk.

T

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt voor sectie B.1 een sectie ingevoegd, luidende:

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de kwalificatie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen.

U

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

~~Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen en van de toewijzing van en wijzigingen in de instandhoudingsdoelstellingen.~~
[Vervallen]

V

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2008) en/of aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2019)

- In ~~afwijking van~~overeenstemming met de eerste aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en van het ontwerpbesluit (2008) en de tweede aanmelding van 2019 is het gebied ~~niet~~ aangewezen voor de habitattypen ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) en glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart* (H6510B) en de soorten bittervoorn (~~H1134~~H5339) en kleine modderkruiper (~~H1149~~H6963). Op basis van onderzoek uit 2003/2004 en 2009, welke ten tijde van de selectieprocedure niet beschikbaar waren, werd geconcludeerd dat het habitattype glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510) niet meer in het gebied voorkwam en ten tijde van aanmelding (2003) ook niet meer aanwezig zou zijn geweest, waarmee het gebied in 2003 ten onrechte zou zijn geselecteerd en vervolgens ten onrechte zou zijn aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Deze aanmelding is vervolgens ingetrokken waardoor de status als Habitatrichtlijngebied, alsmede de bovengenoemde waarden kwamen te vervallen. Uit de habitattypenkaart van 2012 en een herbeoordeling van de gegevens uit 2003/2004 en 2009 blijkt dat het habitattype glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510) voor en na de oorspronkelijke aanmelding aanwezig was. Om deze reden is het Habitatrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein in 2021 opnieuw op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biografische regio geplaats onder de naam “Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein” en onder het oorspronkelijke nummer NL2003039. Daarmee ~~is~~werd het gebied weer volgens Europees recht beschermd onder de Habitatrichtlijn. ~~Het~~Omdat dit een correctie was op een eerder gemaakte fout, is het referentiejaar voor het verslechteringsverbod 2004, het jaar dat het gebied ~~moet nog volgens Nederlands recht worden aangewezen als Habitatrichtlijngebied~~voor het eerst is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio.
- Aanvullend op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied in 2003 en van het ontwerpbesluit van 2008, maar in overeenstemming met de aanmelding als Habitatrichtlijngebied in 2019 is het gebied ook aangewezen voor de habitatrichtlijnsoort Platte schijfhoren (H4056) die reeds tijdens de aanmelding in 2003 voorkwam.
- Aanvullend op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied in 2003 en van het ontwerpbesluit van 2008, en de aanmelding als Habitatrichtlijngebied in 2019 is het gebied ook aangewezen voor de habitatrichtlijnsoort Rivierdonderpad (H5315). De soort is landelijk sterk achteruitgegaan door met name concurrentie met exotische grondelsoorten. De huidige staat van instandhouding is op alle aspecten als zeer ongunstig beoordeeld. De populatie in de plas Broekvelden-Vetten-

broek is geïsoleerd en daardoor niet aangetast door invasieve exoten. Hierdoor is de populatie van landelijk belang voor behoud van de soort. De aanwijzing van deze soort heeft er ook toe geleid dat de plas in 2026 is toegevoegd aan het Habitatrichtlijngebied.

W

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) en/of het ontwerpbesluit (2008) (paragraaf ~~4.2.1~~4.2.3)

De vogelsoorten waarvoor het gebied in 2000 is aangewezen, zijn indertijd ontleend aan SOVON (2000)[23]. De numerieke criteria die daarin zijn opgenomen zijn ontleend aan de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000)[24]. Een gebied wordt slechts aangewezen voor soorten waarvoor het gebied van landelijke betekenis is. Hiervan is in beginsel sprake indien het gebied minstens 1% van de landelijke broedpopulatie herbergt, indien minstens 0,1% van de biogeografische populatie geregeld in het gebied verblijft of indien het gebied in combinatie met andere gebieden voldoende bijdrage kan leveren aan een sleutelpopulatie.

Voor eventuele toevoeging of verwijdering van vogelsoorten is gebruik gemaakt van SOVON & CBS (2005)[25] waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. In bijlage 1 van dit rapport zijn de verschillen aangegeven tussen de soortenlijsten per gebied die in beide aangehaalde rapporten zijn opgenomen. Om ecologische redenen die in voorkomende gevallen hieronder zijn vermeld, is soms van deze algemene criteria afgeweken. Deze werkwijze heeft voor de lijst van vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen, de volgende consequenties:

- In aanvulling op het Natura 2000-aanwijzingsbesluit (2010) is in 2025 de volgende trekvogelsoort zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn toegevoegd als broedvogel: grutto (A156). Het gebied herbergde minstens 0,1% van de biogeografische populatie in de periode 2016-2021.
- In aanvulling op het Natura 2000-aanwijzingsbesluit (2010) is in 2025 de volgende trekvogelsoort zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn toegevoegd als niet-broedvogel: grutto (A156). Het gebied herbergde minstens 0,1% van de biogeografische populatie in de periode 1999/2000-2003/2004.

X

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt na sectie B.2 een sectie ingevoegd, luidende:

B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elk habitattype en elke soort waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. Dit is de bijdrage van het gebied aan de landelijke instandhoudingsdoelstelling voor het habitattype of de soort. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. Indien kwaliteit een rol heeft gespeeld in de bepaling van de gebiedenselectie voor habitattypen is dit tekstueel toegelicht. In het geval van soorten is dit het aandeel van de landelijke populatie dat in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%

[23] SOVON (2000): Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON-informatierapport 2000/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek- Ubbergen.

[24] Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, selectiecriteria en methode van begrenzing. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

[25] SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%

C = <2%

In de kolom “Bronvermelding” zijn de terreinbeherende organisaties en andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend, met vermelding van de jaren waarin deze zijn verzameld of gepubliceerd.

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor het volgende habitattype:

H6510B – Glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart* Landelijke oppervlakte ca. 400 ha			
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Relatieve bijdrage**	**Bronvermelding**
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	A2 (30-50%)	Provincie Overijssel 2009
112	Biesbosch	B2 (6-15%)	Staatsbosbeheer 1995 & 2003
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	B2 (R, 6-15%) [a]	Aanwijzingsbesluit 2013
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	C (R, <2%)[a]	Ontwerp-wijzigingsbesluit

(a) De letter “R” in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het subtype.

Bij de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het subtype grote vossenstaart van het habitattype glanshaver- en vossenstaarthooilanden drie gebieden geselecteerd: Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (036)[26], Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (104)[27] en Biesbosch (112). Verreweg de grootste oppervlakte van dit subtype in de vorm van kievitsbloemhooiland is te vinden in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Uit oogpunt van geografische spreiding is het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein van belang. Het is de enige locatie in Zuid-Holland en de enige plek buiten Noordoost-Nederland waar H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) in de vorm met kievitsbloemen voorkomt. Het beschermen van het habitattype Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510) hier is derhalve belangrijk voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding van dit type in Nederland.

Y

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

B.~~34~~ Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen aan Natura 2000-gebieden (artikel ~~45~~, artikel 6 en hoofdstuk 5)

Voor zover de hier vermelde gebiedsdoelen en relatieve bijdragen betrekking hebben op de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten deze worden beschouwd als “indicatieve” opgaven en kunnen ze nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling[28] is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar “opgeteld”, eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000-netwerk, hebben als som het landelijke doel. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van de betreffende Natura 2000-waarde vermeld. Indien de

[26] Destijds bekend als Zwarte Water.

[27] Destijds bekend als Polder Stein.

[28] De landelijke doelomschrijving in deze paragraaf beperkt zich in principe tot behoud/uitbreiding oppervlakte (of omvang leefgebied) en behoud/verbetering kwaliteit (leefgebied), in geval van soorten en vogels aangevuld met het doel voor behoud/uitbreiding populatie. Voor de volledige formulering van de landelijke doelen inclusief toelichting wordt voor de Habitatrichtlijn doelen verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2026) en voor de Vogelrichtlijn doelen verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006).

landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd.

Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom "Besluit") staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-waarden die zijn toegevoegd ten opzichte van het ontwerpbesluit, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor de betreffende Natura 2000-waarde, zijn in de tabellen gemarkeerd met een x. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoud opgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Bij broedvogels en niet-broedvogels wordt in de kolom "Populatie" tevens aangegeven of er sprake is van herstel dan wel uitbreiding (↑). In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. ~~In het geval van soorten is dit het aandeel van~~Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de ~~landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk~~inleiding van ~~de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken~~onderdeel 3 van deze bijlage.

~~Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:~~

~~A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%~~

~~B1 = 2-6% en B2 = 6-15%~~

~~C = <2%~~

B.4.1 . Habitatrichtlijn: habitattypen

H6430A – Ruigten en zomen, *moerasspirea*
Landelijke doelstelling (2026): behoud van de oppervlakte van ten minste 1600 hectare (voor de drie subtypen tezamen) en verbetering van de kwaliteit, waarbij de huidige variatie in subtypen behouden blijft

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage[a]	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
~~038~~ 066-068	Rijntakken	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
069	De Bruuk	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche boezem	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	C	ontwerp-wijzigingsbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
145	Maasduinen	behoud [b]	behoud	C	wijzigingsbesluit
148	Swalmdal	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
152	Grensmaas	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud [c]	behoud	C	wijzigingsbesluit

(a) De relatieve bijdragen betreffen een inschatting, omdat de landelijke oppervlakte van dit subtype slechts globaal bekend is.
(b) Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van behoud oppervlakte van habitattype stroomdalgraslanden (H6120)[29].
(c) Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattype kalkmoerassen (H7230).

De landelijke staat van instandhouding van het habitattype ruigten en zomen, moerasspirea (subtype A) is voor het aspect oppervlakte beoordeeld als “gunstig” en voor kwaliteit als “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan en is gericht op het behoud van de huidige verspreiding van het habitattype. De gebiedsdoelstellingen die vóór 2026 zijn vastgesteld, sluiten aan op de oude landelijke doelstelling uit 2006, toen de staat van instandhouding nog als gunstig op alle aspecten was beoordeeld. Uitzondering hierop vormt het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein, waar de kwaliteit al goed is en daarom behoud van kwaliteit voldoende is.

H6510B – Glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart*
Landelijke doelstelling (2026): uitbreiding van de oppervlakte met ten minste 355% (tot ten minste afgerond op 860 ha) en verbetering van de kwaliteit

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	uitbreiding	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
038/066-068	Rijntakken	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	R, C[a]	ontwerp-wijzigingsbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	behoud	B2	aanwijzingsbesluit

(a) De letter “R” in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het subtype.

[29] Nadere toelichting over de “ten gunste van formulering” wordt gegeven in het Beleidskader Doelwijziging Natura 2000, LVVN 2025.

De landelijke staat van instandhouding van dit subtype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstellingen van de meeste gebieden sluiten aan op de landelijke doelstelling. De doelstellingen van de gebieden Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (036) en Biesbosch (112) wijken op het aspect kwaliteit af van de landelijke doelstelling, omdat het habitattype in deze gebieden reeds in bijzondere kwaliteit voorkomt. Behoud van de huidige kwaliteit is daar derhalve voldoende. In het gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid (070) zijn er te weinig mogelijkheden voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering. Meer dan 75% van de landelijke oppervlakte van het habitattype glanshaver- en vossenstaarthooilanden, grote vossenstaart (subtype B) is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk.

~~*B.3.1 Vogelrichtlijn: broedvogels*~~

~~**A156 – Grutto**~~
~~**Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50.000 paren**~~

~~N2k-nr~~	~~Natura 2000-gebied~~	~~Doel omvang~~	~~Doel kwaliteit~~	~~Populatie~~	~~Relatieve bijdrage~~	~~Besluit~~
~~1~~	~~Waddenzee~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~140 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~5~~	~~Duinen Ameland~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~25~~	~~C~~	~~doel aangepast[a]~~
~~8~~	~~Lauwersmeer~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~60 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~9~~	~~Groote Wielen~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~75 (+)~~	~~C~~	~~doel aangepast[b]~~
~~10~~	~~Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~45 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~12~~	~~Sneekermeergebied~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~190 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~13~~	~~Alde Feanen~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~80 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~15~~	~~Van Oordt's Mersken~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~90 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~20~~	~~Zuidlaardermeergebied~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~65 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~35~~	~~De Wieden~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~360 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~38~~	~~Rijntakken~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~110 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~56~~	~~Arkemheen~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~560 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~72~~	~~IJsselmeer~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~30 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~89~~	~~Eilandspolder~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~220 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~90~~	~~Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~480 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~92~~	~~Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~440 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~93~~	~~Polder Zeevang~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~750 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~102~~	~~De Wilck~~	~~Behoud~~	~~verbetering~~	~~80 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~103~~	~~Nieuwkoopse Plassen & De Haeck~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~35 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~104~~	~~Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~110 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~107~~	~~Donkse Laagten~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~110 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~109~~	~~Haringvliet~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~60 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~110~~	~~Oudeland van Strijen~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~130 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~118~~	~~Oosterschelde~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~35~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~
~~121~~	~~Yerseke en Kapelse Moer~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~60 (+)~~	~~C~~	~~conform ontwerp~~

~~(a) De doelstelling voor Duinen Ameland is aangepast, omdat bij nader inzien behoud van de huidige situatie het hoogst haalbare is (het beheer van de vochtige randen van de duinen kan niet verbeterd worden ten gunste van de grutto).~~

~~(b) De doelstelling voor Groote Wielen is aangepast, omdat bij nader inzien een oostelijke locatie met grasland niet voldoende geschikt gemaakt kan worden als leefgebied voor de grutto, waardoor de maximale populatietoename iets lager is ingeschat.~~

~~De landelijke staat van instandhouding van de grutto als broedvogel is beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierbij aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied. Gestreefd wordt naar herstel van een populatieniveau van ten minste 50.000 paren". De gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling met uitzondering van de gebieden Duinen Ameland, Donkse Laagten, De Wilck en Oosterschelde. In deze gebieden is behoud van de huidige oppervlakte leefgebied het hoogst haalbare. In Duinen Ameland en Oosterschelde is ook verbetering van de kwaliteit van het leefgebied niet mogelijk en is behoud van de populatie het hoogst haalbare.~~

B.4.2 . Habitatrichtlijn: soorten

H4056 – Platte schijfhoren
Landelijke doelstelling (2026): uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor de uitbreiding tot duurzame populaties in een verspreidingsgebied van ten minste 430 kilometerhokken en een stijgende populatietrend

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	uitbreiding	Verbetering	uitbreiding	C	ontwerp-wijzigings-besluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de platte schijfhoren is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "zeer ongunstig". Het landelijk doel sluit hierop aan.

De instandhoudingsdoelstellingen die voor 2026 zijn vastgesteld zijn gebaseerd op het oude landelijke doel uit 2006, te weten "behoud" van omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud van de populatie omdat er onvoldoende inzicht was in de verspreiding, populatiedynamiek en ecologie van de soort om adequate bescherming mogelijk te maken. Voor die gebieden is daarom destijds, in afwachting van meer informatie, de instandhoudingsdoelstellingen op behoud gezet. De belangrijkste voorkomens, afgemeten aan het aantal bezette kilometerhokken, bevinden zich in de Natura 2000-gebieden De Wieden (035), Naardermeer (094), Oostelijke Vechtplassen (095), Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103) en de Weerribben (034).

De platte schijfhoren zal net als de kleine modderkruiper profiteren van de ingeslagen beleidswegen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het meer ecologisch beheren van wateren door waterschappen.

H5315 – Rivierdonderpad
Landelijke doelstelling (2026): uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor de uitbreiding van het verspreidingsgebied met duurzame populaties en een stijgende populatietrend

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit

025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
038/ 066-068	Rijntakken	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud [a]	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
049	Dinkelland	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	behoud	uitbreiding	aanwijzingsbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud [b]	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	behoud	ontwerp-wijzigingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
147	Leudal	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
148	Swalmdal	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
152	Grensmaas	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	aanwijzingsbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattype stroomdalgraslanden (H6120) is toegestaan.
(b) Enige achteruitgang in oppervlakte leefgebied ten gunste van broedvogelsoorten roerdomp (A021) of grote karekiet (A298) is toegestaan[30].

De landelijke staat van instandhouding van de rivierdonderpad is beoordeeld als “zeer ongunstig” voor zowel verspreiding als populatie en “matig ongunstig” voor leefgebied. Het landelijk doel sluit hierop aan. In de afgelopen decennia is de populatietrend van de rivierdonderpad sterk negatief, voornamelijk als gevolg van de sterke concurrentie met invasieve grondelsoorten. De populatie rivierdonderpadden in de plas Broekvelden-Vettenbroek is hierop een uitzondering; een behoudsdoel is hier van toepassing, omdat er geen potenties zijn voor uitbreiding en verbetering van het leefgebied en uitbreiding van de populatie.

[30] Nadere toelichting over de “ten gunste van formulering” wordt gegeven in het Beleidskader Doelwijziging Natura 2000, LVVN 2025.

De instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden die voor 2026 zijn vastgesteld, zijn gebaseerd op het oude doel uit 2006, te weten "behoud omvang en kwaliteit leefgebied in de grote wateren en uitbreiding en verbetering kwaliteit leefgebied in de beken". Destijds werd geen onderscheid gemaakt tussen de soorten rivierdonderpad (H5315) en beekdonderpad (H5325), maar werden beide aangeduid als rivierdonderpad (H1163), waarvoor de landelijke staat van instandhouding op het aspect leefgebied als "matig ongunstig"[31] was beoordeeld. Dit had voornamelijk betrekking op in beken voorkomende rivierdonderpadden, waaronder de beekdonderpad (Cottus rhenanus, H5325). De staat van instandhouding van de rivierdonderpad in strikte zin (Cottus perifretum, H5315) die een veel ruimere verspreiding had in meren, rivieren en beken, werd, behalve in beken, toen nog als gunstig beoordeeld. Destijds waren er onvoldoende inventarisatiegegevens over de landelijke verspreiding van de soort op kilometerhokniveau bekend, daarom zijn er geen relatieve bijdragen per gebied gegeven. Alleen in de gebieden Veluwe (057) en Geuldal (157), waar het leefgebied het meest onder druk stond en er mogelijkheden waren voor herstel van het leefgebied en van de populatie, is destijds een uitbreidingsdoelstelling geformuleerd.

H5339 – Bittervoorn
Landelijke doelstelling (2026): behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van duurzame populaties in een verspreidingsgebied van teminste 3.000 kilometerhokken en teminste een stabiele populatietrend

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
038/ 066-068	Rijntakken	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
049	Dinkelland	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
091	Polder Westzaan	behoud [a]	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerp-wijzigingsbesluit

[31] De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
111	Hollands Diep	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
147	Leudal	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattype ruigten en zomen (H6430) is toegestaan[32].

De landelijke staat van instandhouding van de bittervoorn is op het aspect leefgebied beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De meeste gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling. Uitzondering hierop vormt het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein, waar verslechtering is geconstateerd, waardoor herstel noodzakelijk is.

H6963 – Kleine modderkruiper
Landelijke doelstelling (2026): behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van duurzame populaties in een verspreidingsgebied van tenminste 3.500 kilometerhokken en tenminste een stabiele populatietrend

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
038 066 068	Rijntakken	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit

[32] Nadere toelichting over de "ten gunste van formulering" wordt gegeven in het Beleidskader Doelwijziging Natura 2000, LVVN 2025.

076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
091	Polder Westzaan	behoud [a]	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
097	Mejiendel & Berkheide	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
104	Broekveld, Vettenbroek & Polder Stein	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerp-wijzigingsbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
111	Hollands Diep	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
135	Kempenland-West	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
141	Oeffelter Meent	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
147	Leudal	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattype ruigten en zomen (H6430) is toegestaan[33].

De landelijke staat van instandhouding voor de kleine modderkruiper is op het aspect leefgebied beoordeeld als “gunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De meeste gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke opgave. Uitzondering hierop vormt het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein, waar verslechtering is geconstateerd, waardoor herstel noodzakelijk is.

Inventarisatiegegevens van de soort zijn slechts in beperkte mate aanwezig, daarom worden er geen relatieve bijdragen per gebied gegeven. Gezien de ruime verspreiding en het algemene voorkomen van de soort, voldoet de kwaliteit van het leefgebied op het merendeel van de vindplaatsen. Het streven is om het algemeen voorkomen van de kleine modderkruiper in Nederland te bestendigen. Het is met name van belang om de soort in de kern van zijn verspreidingsgebied in hoge aantallen en wijdverspreid te behouden. Net als de grote modderkruiper kan de kleine modderkruiper

[33] Nadere toelichting over de “ten gunste van formulering” wordt gegeven in het Beleidskader Doelwijziging Natura 2000, LVVN 2025.

daarnaast profiteren van de ingeslagen beleidswegen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het meer ecologisch beheren van wateren door waterschappen.

B.4.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

A156 – Grutto
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50.000 paren

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
1	Waddenzee	uitbreiding	verbetering	140 (↑)	C	wijzigingsbesluit
5	Duinen Ameland	behoud	behoud	25	C	doel aangepast[a]
8	Lauwersmeer	uitbreiding	verbetering	60 (↑)	C	wijzigingsbesluit
9	Groote Wielen	uitbreiding	verbetering	75 (↑)	C	doel aangepast[b]
10	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	uitbreiding	verbetering	45 (↑)	C	wijzigingsbesluit
12	Sneekermeergebied	uitbreiding	verbetering	190 (↑)	C	wijzigingsbesluit
13	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	80 (↑)	C	wijzigingsbesluit
15	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	90 (↑)	C	wijzigingsbesluit
20	Zuidlaardermeergebied	uitbreiding	verbetering	65 (↑)	C	wijzigingsbesluit
35	De Wieden	uitbreiding	verbetering	360 (↑)	C	wijzigingsbesluit
38	Rijntakken	uitbreiding	verbetering	110 (↑)	C	wijzigingsbesluit
56	Arkemheen	uitbreiding	verbetering	560 (↑)	C	wijzigingsbesluit
72	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	30 (↑)	C	wijzigingsbesluit
89	Eilandspolder	uitbreiding	verbetering	220 (↑)	C	wijzigingsbesluit
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	uitbreiding	verbetering	480 (↑)	C	wijzigingsbesluit
92	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	verbetering	440 (↑)	C	wijzigingsbesluit
93	Polder Zeevang	uitbreiding	verbetering	750 (↑)	C	wijzigingsbesluit
102	De Wilck	Behoud	verbetering	80 (↑)	C	wijzigingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	35 (↑)	C	wijzigingsbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	uitbreiding	verbetering	110 (↑)	C	wijzigingsbesluit
107	Donkse Laagten	behoud	verbetering	110 (↑)	C	wijzigingsbesluit
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	60 (↑)	C	wijzigingsbesluit
110	Oudeland van Strijen	uitbreiding	verbetering	130 (↑)	C	wijzigingsbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	35	C	wijzigingsbesluit
121	Yerseke en Kapelse Moer	uitbreiding	verbetering	60 (↑)	C	wijzigingsbesluit

(a) De doelstelling voor Duinen Ameland is aangepast, omdat bij nader inzien behoud van de huidige situatie het hoogst haalbare is (het beheer van de vochtige randen van de duinen kan niet verbeterd worden ten gunste van de grutto).
(b) De doelstelling voor Groote Wielen is aangepast, omdat bij nader inzien een oostelijke locatie met grasland niet voldoende geschikt gemaakt kan worden als leefgebied voor de grutto, waardoor de maximale populatietoename iets lager is ingeschat.

De landelijke staat van instandhouding van de grutto als broedvogel is beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierbij aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied. Gestreefd wordt naar herstel van een populatieniveau van ten minste 50.000 paren". De gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling met uitzondering van de gebieden Duinen

Ameland, Donkse Laagten, De Wilck en Oosterschelde. In deze gebieden is behoud van de huidige oppervlakte leefgebied het hoogst haalbare. In Duinen Ameland en Oosterschelde is ook verbetering van de kwaliteit van het leefgebied niet mogelijk en is behoud van de populatie het hoogst haalbare.

B.~~3.~~24.4 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

De doelniveaus van niet-broedvogels zijn meestal uitgedrukt als seizoensgemiddelde of als (gemiddeld) seizoensmaximum. Deze gemiddelden, die worden bepaald aan de hand van maandelijkse tellingen, worden als volgt berekend[34]:

Het seizoensgemiddelde is het gemiddelde aantal in een gebied aanwezige vogels over het gehele seizoen, berekend aan de hand van maandelijks uitgevoerde tellingen over een reeks seizoenen (1999/2000- 2003/2004).

Het (gemiddeld) seizoensmaximum is het gemiddelde van het grootste getelde aantal (piekaantal) per seizoen (juli t/m juni van het volgende jaar) berekend over een reeks van achtereenvolgende seizoenen (meestal vijf seizoenen: 1999/2000-2003/2004).

Bij voorkeur is het doelniveau uitgedrukt als seizoensgemiddelde omdat dit een indicatie geeft voor het gebruik van een gebied over het gehele seizoen. Bij onvoldoende beschikbaarheid van jaarrondtellingen moet soms worden teruggevallen op het seizoensmaximum.

~~**A156 – Grutto**~~
~~**Landelijke doelstelling: Behoud van omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 15.000 vogels (seizoensgemiddelde)**~~

~~N2k-nr~~	~~Natura 2000-gebied~~	~~Doel omvang~~	~~Doel kwaliteit~~	~~Populatie~~	~~Relatieve bijdrage~~[16]	~~Besluit~~
~~1~~	~~Waddenzee~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~1.300†~~	~~f, A1~~	~~conform ontwerp~~
~~1~~	~~Waddenzee~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~6.400 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~8~~	~~Lauwersmeer~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~270†~~	~~f, B1~~	~~conform ontwerp~~
~~8~~	~~Lauwersmeer~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~1.100 (max)†~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~9~~	~~Groote Wielen~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~110†~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~9~~	~~Groote Wielen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~670 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~10~~	~~Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~45†~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~10~~	~~Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~630 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~11~~	~~Witte en Zwarte Brekken~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~940 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~12~~	~~Sneekermeergebied~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~150†~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~12~~	~~Sneekermeergebied~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~2.100 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~13~~	~~Alde Feanen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~130~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~13~~	~~Alde Feanen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~4.200 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~15~~	~~Van Oordt's Mersken~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~12~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~15~~	~~Van Oordt's Mersken~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~100 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~20~~	~~Zuidlaardermeergebied~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~18~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~36~~	~~Uiterwaarden Zwarte water en Vecht~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~80~~	~~sf, C~~	~~aanwijzingsbesluit~~
~~38~~	~~Rijntakken~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~670†~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~38~~	~~Rijntakken~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~6.400 (max)†~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~

[34] Voorbeeld voor een seizoen met de volgende telresultaten (juli-juni): 0, 0, 0, 100, 100, 200, 100, 100, 0, 0, 0, 0. Het seizoensmaximum bedraagt in dit geval 200, het seizoensgemiddelde 50 (som van alle maandcijfers gedeeld door 12).

[16] ~~Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (óf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde).~~

~~56~~	~~Arkemheen~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~130↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~56~~	~~Arkemheen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~350 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~72~~	~~IJsselmeer~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~290↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~72~~	~~IJsselmeer~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~2.200 (max)↑~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~74~~	~~Zwarte Meer~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~s, n.n.b.~~	~~aanwijzingsbesluit~~
~~75~~	~~Ketelmeer & Vossemeer~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~20~~	~~sf, C~~	~~aanwijzingsbesluit~~
~~78~~	~~Oostvaardersplassen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~90~~	~~sf, C~~	~~aanwijzingsbesluit~~
~~79~~	~~Lepelaarplassen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~5~~	~~sf, C~~	~~aanwijzingsbesluit~~
~~89~~	~~Eilandspolder~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~35~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~89~~	~~Eilandspolder~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~520 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~90~~	~~Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~230↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~90~~	~~Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~1.500 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~doel aangepast*~~
~~92~~	~~Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~110↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~92~~	~~Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~1.100 (max)↑~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~93~~	~~Polder Zeevang~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~90↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~93~~	~~Polder Zeevang~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~790 (max)↑~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~102~~	~~De Wilck~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~25↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~102~~	~~De Wilck~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~150 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~104~~	~~Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~25↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~104~~	~~Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~230 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~107~~	~~Donkse Laagten~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~25~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~107~~	~~Donkse Laagten~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~260 (max)~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~
~~109~~	~~Haringvliet~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~290↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~109~~	~~Haringvliet~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~1.500 (max)↑~~	~~s, n.n.b~~	~~conform ontwerp~~
~~110~~	~~Oudeland van Strijen~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~20↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~112~~	~~Biesbosch~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~60~~	~~sf, C~~	~~conform ontwerp~~
~~114~~	~~Krammer-Volkerak~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~20~~	~~sf, C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~118~~	~~Oosterschelde~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~180↑~~	~~f, C~~	~~conform ontwerp~~
~~118~~	~~Oosterschelde~~	~~behoud~~	~~verbetering~~	~~770 (max)↑~~	~~s, n.n.b.~~	~~conform ontwerp~~

A156 – Grutto
Landelijke doelstelling: Behoud van omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 15.000 vogels (seizoensgemiddelde)

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage[35]	Besluit
1	Waddenzee	behoud	behoud	1.300↑	f, A1	wijzigingsbesluit
1	Waddenzee	behoud	behoud	6.400 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
8	Lauwersmeer	behoud	verbetering	270↑	f, B1	wijzigingsbesluit

[35] Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (óf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde).

8	Lauwersmeer	behoud	verbetering	1.100 (max)↑	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
9	Groote Wielen	behoud	verbetering	110↑	f, C	wijzigingsbesluit
9	Groote Wielen	behoud	behoud	670 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
10	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	verbetering	45↑	f, C	wijzigingsbesluit
10	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	630 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
11	Witte en Zwarte Brekken	behoud	behoud	940 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
12	Sneekermeergebied	behoud	verbetering	150↑	f, C	wijzigingsbesluit
12	Sneekermeergebied	behoud	behoud	2.100 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
13	Alde Feanen	behoud	behoud	130	f, C	wijzigingsbesluit
13	Alde Feanen	behoud	behoud	4.200 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
15	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	12	f, C	wijzigingsbesluit
15	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	100 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
20	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	18	f, C	wijzigingsbesluit
36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	behoud	behoud	80	sf, C	aanwijzingsbesluit
38	Rijntakken	behoud	verbetering	670↑	f, C	wijzigingsbesluit
38	Rijntakken	behoud	verbetering	6.400 (max)↑	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
56	Arkemheen	uitbreiding	verbetering	130↑	f, C	wijzigingsbesluit
56	Arkemheen	behoud	behoud	350 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
72	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	290↑	f, C	wijzigingsbesluit
72	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	2.200 (max)↑	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
74	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	s, n.n.b.	aanwijzingsbesluit
75	Ketelmeer & Vossemeer	behoud	behoud	20	sf, C	aanwijzingsbesluit
78	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	90	sf, C	aanwijzingsbesluit
79	Lepelaarplassen	behoud	behoud	5	sf, C	aanwijzingsbesluit
89	Eilandspolder	behoud	behoud	35	f, C	wijzigingsbesluit
89	Eilandspolder	behoud	behoud	520 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	230↑	f, C	wijzigingsbesluit
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	verbetering	1.500 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
92	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	verbetering	110↑	f, C	wijzigingsbesluit
92	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	1.100 (max)↑	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
93	Polder Zeevang	behoud	verbetering	90↑	f, C	wijzigingsbesluit
93	Polder Zeevang	behoud	verbetering	790 (max)↑	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
102	De Wilck	behoud	verbetering	25↑	f, C	wijzigingsbesluit
102	De Wilck	behoud	behoud	150 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	verbetering	25↑	f, C	wijzigingsbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	230 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit
107	Donkse Laagten	behoud	behoud	25	f, C	wijzigingsbesluit
107	Donkse Laagten	behoud	behoud	260 (max)	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit

109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	290↑	f, C	wijzigingsbesluit
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	1.500 (max)↑	s, n.n.b	wijzigingsbesluit
110	Oudeland van Strijen	behoud	verbetering	20↑	f, C	wijzigingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	60	sf, C	wijzigingsbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	20	sf, C	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	behoud	verbetering	180↑	f, C	wijzigingsbesluit
118	Oosterschelde	behoud	verbetering	770 (max)↑	s, n.n.b.	wijzigingsbesluit

(a) In het ontwerpbesluit was onterecht de slapende populatie van het gehele Natura 2000-gebied meegeteld, terwijl de instandhoudingsdoelstelling uitsluitend het Vogelrichtlijngebied betreft. Het doel is hierop aangepast.

De landelijke staat van instandhouding van de grutto als niet-broedvogel wordt als ‘zeer ongunstig’ beoordeeld vanwege een ‘zeer ongunstige’ beoordeling van de aspecten ‘populatie’ en ‘toekomstperspectief’. Het aspect ‘leefgebied’ heeft een ‘matig ongunstige’ beoordeling. De landelijke doelstelling sluit hierbij aan. Ondanks de landelijke zeer ongunstige staat van instandhouding, geldt voor de meeste gebieden een behoudopgave voor zowel omvang als kwaliteit van het leefgebied. De reden hiervoor is dat de afnemende trend wordt veroorzaakt door ontwikkelingen in de omstandigheden voor de grutto als broedvogel die grotendeels buiten het Natura 2000-netwerk liggen. Indien voor een gebied een uitbreidings- en/of verbeterdoelstelling is geformuleerd, is er na het Natura-2000 aanwijzingsbesluit verslechtering opgetreden. Om die reden is het noodzakelijk om de situatie voor de grutto als niet-broedvogel ten tijde van het Natura 2000-aanwijzingsbesluit te herstellen en daarna minstens te behouden.

Niet-broedvogelsoorten
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Vogelsoort	Aantal gebieden	Landelijke doelstelling	Populatie Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	Relatieve bijdrage*	Besluit
A037 Kleine zwaan [(a)]	29	4.820	40	sf, C	~~conform ontwerp~~Aanwijzingsbesluit
A050 Smient [(b);(c)]	45	258.200	7.500	sf, B1	~~conform ontwerp~~Aanwijzingsbesluit
A051 Krakeend [(b);(c)]	35	10.200	70	f, C	~~conform ontwerp~~Aanwijzingsbesluit
A056 Slobeend [(b);(d)]	38	5.750	50	f, C	~~conform ontwerp~~Aanwijzingsbesluit

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (óf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde).

a. Kleine zwaan: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling geformuleerd. De recente afname is verbonden aan een afname op internationaal niveau en mogelijk aan enkele andere slecht stuurbare factoren (Natura 2000 doelendocument, 2006).
b. Smient, krakeend en slobeend: de staat van instandhouding van de soort is beoordeeld als “gunstig”.
c. Smient en krakeend: enige afname landelijk veroorzaakt door extensivering van landgebruik (onder andere door natuurontwikkeling) is aanvaardbaar.
d. Slobeend: enige afname landelijk als gevolg van herstel van zout-zoet overgangen is aanvaardbaar.

Z

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt na sectie B een sectie ingevoegd, luidende:

Appendix

Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Broekvelden-Vettenbroek gebruikt zijn (2000).

Onderstaande paragrafen zijn afkomstig uit de nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing

3.2 Aanduiding leefgebied

Broekvelden / Vettenbroek is aangewezen als sbz onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van open water en graslanden die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van een soort van Bijlage 1 (art. 4.1) en tevens fungeert als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2).

De begrenzing van de sbz is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan van bedoelde vogelsoorten.

Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium S, 6).

4. Vogelkundige waarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

Broekvelden/ Vettenbroek kwalificeert als sbz onder de Vogelrichtlijn vanwege het

voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van kleine zwaan[36] en smient die het gebied benutten als foerageer-, overwinteringsgebied en/ of rustplaats.

Het gebied kan hierdoor tevens worden aangewezen als watergebied van internationale betekenis zoals bedoeld in de Wetlands-Conventie (criterium 6). Het gebied wordt verder aangemerkt als wetland vanwege het geregeld voorkomen van minstens 20.000 watervogels (criteriums).

Trekkende watervogelsoorten waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet

Soort	**Art.4**	Brv[a]	Biogeografische populatie[b]	1% Biopop[c]	% in SBZ[d]	Telperiode
Kleine zwaan Cygnus columbianus	1	nee	W-Siberië/ NW-Europa	170	1,9%	1993-97
Smient Anas Penelope	2	nee	W-Siberië/ NW-Europa	12 500	19%	1993-97

(a) De kwalificatie betreft in het gebied niet-broedende vogels (indien ingevuld met "nee")
(b) Biogeografische populatie waartoe de in Nederland pleisterende exemplaren van deze soort worden gerekend
(c) Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biografische populatie (biografische populatie en drempelwaarde ontleend aan Rose & Scott 1997, Waterfowl Population Estimates - 2nd edition, Wetlands International, Wageningen)
(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie

4.2 Andere relevante vogelsoorten

Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats: krakeend en slobeend. De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.

[36] onderstreepte soorten zijn opgenomen in Bijlage I van de richtlijn (art. 4.1)

4.3 Plaatselijke omstandigheden

De plas Broekvelden-Vettenbroek wordt door kleine zwaan en smient gebruikt als slaapplaats; een plas-dras terrein in Polder Stein wordt eveneens door de kleine zwaan als slaapplaats benut. Overdag zijn de grootste aantallen kleine zwanen zijn te vinden in het noordelijk deel van Polder Stein. Smienten foerageren verspreid in de graslandpolders van het gebied. Krakeend en slobeend pleisteren vooral op Broekvelden-Vettenbroek.

AA

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

~~**Appendix**~~

~~Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Broekvelden / Vettenbroek gebruikt zijn (2000).~~

~~Onderstaande paragrafen zijn afkomstig uit de nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.~~

~~***3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing***~~

~~*3.2 Aanduiding leefgebied*~~

~~Broekvelden / Vettenbroek is aangewezen als sbz onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van open water en graslanden die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van een soort van Bijlage 1 (art. 4.1) en tevens fungeert als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2).~~

~~De begrenzing van de sbz is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan van bedoelde vogelsoorten.~~

~~Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium S, 6).~~

~~***4. Vogelkundige waarden***~~

~~*4.1 Kwalificerende vogelsoorten*~~

~~Broekvelden/ Vettenbroek kwalificeert als sbz onder de Vogelrichtlijn vanwege het~~

~~voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van kleine zwaan[17] en smient die het gebied benutten als foerageer-, overwinteringsgebied en/ of rustplaats.~~

~~Het gebied kan hierdoor tevens worden aangewezen als watergebied van internationale betekenis zoals bedoeld in de Wetlands-Conventie (criterium 6). Het gebied wordt verder aangemerkt als wetland vanwege het geregeld voorkomen van minstens 20.000 watervogels (criteriums).~~

~~*Trekkende watervogelsoorten waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet*~~

~~Soort~~	~~**Art.4**~~	~~Brva~~	~~Biogeografische populatieb~~	~~1% Biopopc~~	~~% in SBZd~~	~~Telperiode~~
~~Kleine zwaan Cygnus columbianus~~	~~1~~	~~nee~~	~~W-Siberië/ NW-Europa~~	~~170~~	~~1,9%~~	~~1993-97~~
~~Smient Anas Penelope~~	~~2~~	~~nee~~	~~W-Siberië/ NW-Europa~~	~~12 500~~	~~19%~~	~~1993-97~~

~~(a) De kwalificatie betreft in het gebied niet-broedende vogels (indien ingevuld met "nee")~~

~~[17] onderstreepte soorten zijn opgenomen in Bijlage I van de richtlijn (art. 4.1)~~

~~(b) Biogeografische populatie waartoe de in Nederland pleisterende exemplaren van deze soort worden gerekend~~
~~(c) Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biografische populatie (biografische populatie en drempelwaarde ontleend aan Rose & Scott 1997, Waterfowl Population Estimates - 2nd edition, Wetlands International, Wageningen)~~
~~(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie~~

~~*4.2 Andere relevante vogelsoorten*~~

~~Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats: krakeend en slobeend. De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.~~

~~*4.3 Plaatselijke omstandigheden*~~

~~De plas Broekvelden / Vettenbroek wordt door kleine zwaan en smient gebruikt als slaapplaats; een plas-dras terrein in Polder Stein wordt eveneens door de kleine zwaan als slaapplaats benut. Overdag zijn de grootste aantallen kleine zwanen zijn te vinden in het noordelijk deel van Polder Stein. Smienten foerageren verspreid in de graslandpolders van het gebied. Krakeend en slobeend pleisteren vooral op Broekvelden / Vettenbroek.~~
[Vervallen]

BB

Bijlage Gebiedsbegrenzingen wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Bijlage Gebiedsbegrenzingen

LEGENDA: Artikel	**Noemer**
	Indicatief/exact
	GIO-id[37]
1, eerste lid	Habitatrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein ~~- Vogelrichtlijngebied~~
	Exact
	/join/id/regdata/mnre1153/2023/N2000_BroekveldenVettenbroekPolderStein_HR/nld@2026-05-28
2, eerste lid	Vogelrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein
	Exact
	~~/join/id/regdata/mnre1153/2023/N2000_BroekveldenVettenbroekPolderStein_VR/nld@2024-04-01~~ /join/id/regdata/mnre1153/2023/N2000_BroekveldenVettenbroekPolderStein_VR/nld@2026-05-28
~~2~~3, tweede lid	Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein
	Exact
	~~/join/id/regdata/mnre1153/2023/N2000_BroekveldenVettenbroekPolderStein_N2000/nld@2024-04-01~~ /join/id/regdata/mnre1153/2023/N2000_BroekveldenVettenbroekPolderStein_N2000/nld@2026-05-28

[37] Het GML-bestand voor de werkingsgebieden is via Internet raadpleegbaar door de URL https://identifier.officielebekendmakingen.nl voor /join/.. te zetten (bijvoorbeeld https://identifier.officielebekendmakingen.nl/join/id/regdata/mnre1034/2019/or_waterkwaliteit/nld@2019-11-01).

Toelichting bij ontwerp-wijziging van het Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein

Met dit wijzigingsbesluit wordt het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein aangewezen als Habitatrichtlijngebied. Het gebied is al aangewezen onder de Vogelrichtlijn en wordt met dit besluit ook aangewezen onder de Habitatrichtlijn.

Het gebied is in 2003 aangemeld als Habitatrichtlijngebied en in 2004 geplaats op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Deze aanmelding is in 2011 ten onrechte bij de Europese Commissie ingetrokken. Om deze fout recht te zetten, is het gebied in mei 2019 opnieuw aangemeld als Habitatrichtlijngebied en is het gebied op 21 januari 2021 door de Europese Commissie onder de naam “Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein” op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio gezet. Dit ontwerpbesluit is de daaropvolgende stap in het proces van aanwijzen. In dit besluit zijn twee habitattypen en vier soorten opgenomen. De selectie van deze soorten en de begrenzing van het gebied is volgens de nu geldende criteria en methode. De begrenzing is aangepast op de geselecteerde soorten.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
Jaimi van Essen
Plaats: ’s-Gravenhage
Datum: 30 augustus 2026